

СТАНОВЛЕННЯ МАЙБУТНІХ АГРАРІЇВ: ВПЛИВ ДИСЦИПЛІН ГУМАНІТАРНОГО ЦИКЛУ

О.М. ТРУШ,

кандидат історичних наук, доцент,
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Для становлення української демократичної держави та побудови громадянського суспільства необхідні зміни в системі освіти України, при цьому значна увага повинна акцентуватися на підготовці такого випускника вищої школи, у тому числі й аграрної, який здатний самостійно приймати рішення, виконувати його та відповідати за результати. Як стратегічний напрямок підвищення освітнього та культурного рівня фахівців, на сучасному етапі передбачається перехід до гнучкої системи їх підготовки на основі гуманістичних принципів. Фахівці повинні не лише володіти професійними знаннями, вміннями та навичками, але й бути готовими до творчого їх застосування в змінних умовах аграрного виробництва, до постійної освіти й саморозвитку.

Відповідно до вимог виробництва, змінюються й підходи до підготовки майбутніх фахівців-аграріїв, організації навчального процесу для формування в них професійних знань, умінь і навичок. Тому пріоритетним є не тільки накопичення знань, досвіду використання сучасних технологій, а й сформованість навчально-пізнавальних умінь і навичок, стійких професійно-

пізнавальних інтересів майбутніх фахівців. Таким чином, основним завданням вищих навчальних аграрних закладів є створення умов, які забезпечують всебічний розвиток творчого потенціалу особистості студента, зокрема, значна увага при цьому повинна приділятися дисциплінам гуманітарного циклу.

Мета даного дослідження полягає в теоретичному обґрунтуванні необхідності та важливості вивчення гуманітарних дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців-аграріїв.

Слово «гуманітарний» походить від латинського *humanitas* і означає «людська природа», «освіченість». Тобто, до гуманітарних наук ми відносимо суспільні науки, що мають відношення до людства, суспільного буття і свідомості. Отже, під час вивчення предметів даного циклу здійснюється процес засвоєння людиною відповідної системи знань, норм і цінностей, які в подальшому зможуть допомогти їй функціонувати як повноправному члену суспільства. На сучасному етапі поза увагою залишається низка питань, пов'язаних з професійним становленням майбутніх аграріїв: недостатня мотивація щодо здобуття майбутнього фаху, слабка практична підготовленість, що зумовлено специфічними умовами праці, необхідністю підвищення ефективності процесу екологічного та економічного виховання студентів. Більшість із цих недоліків можна усунути в процесі вивчення саме гуманітарних дисциплін.

Сьогодні традиційною залишається лекційно-семінарська форма організації навчального процесу, пояснювально-інструктивний тип навчання, вербальні методи, репродуктивна діяльність, авторитарний стиль спілкування. Основна увага приділяється аудиторній роботі, а основним джерелом знань для студента є лекція викладача. Тому досвід професійної підготовки майбутнього фахівця-аграрія необхідно переосмислити з позиції гуманізації процесу навчання, що припускає зміну пріоритетів: цілей; змісту, в якому освітній стандарт органічно поєднується з особистісним досвідом студентів; технологій, що забезпечують розвиток особистісних функцій і особистісний рівень самореалізації індивіда, утвердження студента в ролі суб'єкта навчального процесу як активного, свідомого, небайдужого його учасника.

У процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу в аграрних вищих навчальних закладах основоположним має бути принцип природовідповідності, що характеризується такими ознаками: створення максимально сприятливих умов для прояву природних здібностей особистості; спрямованість на її всебічний розвиток (фізичний, моральний, розумовий), самоконтроль, самокорекцію, самореалізацію. Результати теорії та практики підготовки фахівців дають змогу з'ясувати особливості викладання гуманітарних дисциплін в аграрних ВИШах: спрямованість мети навчання на формування в студентів прикладних компетенцій, пов'язаних із їх майбутньою професійною діяльністю в аграрній галузі; використання потенційних можливостей дисциплін, наприклад, історії України і політології, для формування світогляду

працівника аграрного сектора як свідомого громадянина України; використання сукупності історичних фактів, теоретичних положень для формування патріотизму в майбутніх фахівців; оновлення мети, змісту, форм і методів навчання на основі гуманізації та готовність викладачів до реалізації особистісно-орієнтованого навчання.

Також під час навчання гуманітарним дисциплінам необхідно сформуванню в студентів умінь - на основі особистісно-орієнтованого підходу: пояснювати, аналізувати, узагальнювати й критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб; оцінювати події і діяльність людей в історичному процесі з позицій загальнолюдських цінностей; визначати роль людського фактора та історичних постатей в історії, досліджувати внутрішні мотиви їхніх вчинків; порівнювати історичні події; самостійно здобувати історичну інформацію з конкретної теми; уміти аргументовано, на основі історичних фактів, відстоювати власні погляди, брати участь у дискусіях, «круглих столах», конференціях, виявляти розбіжності в позиціях, критично ставитись до тенденційної інформації.

Крім того, слід підкреслити, що важливою педагогічною умовою реалізації особистісно-орієнтованого підходу є забезпечення внутрішньої професійно-значущої мотивації вивчення дисциплін гуманітарного циклу. Поняття мотивації включає усі види спонукань діяльності. Основними мотиваційними чинниками є такі: усвідомлення важливості предмета для професійної підготовки (зокрема, історія України, політологія забезпечують формування громадянської позиції члена суспільства, сприяють патріотичному вихованню); інтерес до певного предмета; якість викладання; співвідношення між труднощами засвоєння предмета й особистісними здібностями; стосунки з викладачами. Вони забезпечуються шляхом вивчення особливостей кожного студента: рівня відповідних знань, ступеня прояву здібностей, потенційних можливостей, приналежності до певної типологічної групи тощо.

Нарешті, серед особливостей вивчення гуманітарних дисциплін у вищих аграрних навчальних закладах можна виділити: підготовку до роботи в специфічних умовах, обумовлених різноманітними формами власності та знаннями нормативної і законодавчої бази в аграрній сфері; спрямованість мети навчання на формування в студентів прикладних компетенцій, пов'язаних із майбутньою професійною діяльністю; використання потенційних можливостей дисциплін з історії України й політології для формування світогляду працівника аграрного сектора як свідомого громадянина України; використання сукупності історичних фактів, теоретичних положень узагальнень для формування патріотизму в майбутніх фахівців; оновлення мети, змісту, форм і методів навчання на основі гуманізації; готовність викладачів до реалізації особистісно-орієнтованого навчання.

Отже, проведений аналіз свідчить, що професійне становлення майбутніх аграріїв усе ж великою мірою залежить від вивчення гуманітарних дисциплін,

які спрямовані на внутрішній світ людини, її саморозвиток, формування творчої, активної і самостійної особистості.

Література

1. Білан Л.Л. Удосконалення гуманітарної підготовки студентів аграрних вищих навчальних закладів // Науковий вісник НУБіП України). – К., 2009. – № 143. – С. 192-197.
2. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: навч. посіб. 5-е видання, доповнене перероблене. – К., 2007. – 656 с.
3. Островська Н. Особистісно-орієнтований підхід у навчанні дисциплін гуманітарного циклу у аграрному інституті: результати досліджень та їх аналіз // Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. – Чернівці: ЧНУ, 2006. – Вип. 301. – С.78-83.
4. Педагогічний словник / За ред. Ярмаченка М.Д. – К.: Педагогічна думка, 2001. – 516 с.
5. Романишина Л., Островська Н. Мотивація підготовки майбутніх фахівців і особистісно-орієнтований підхід у процесі вивчення дисциплін гуманітарного циклу // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка. – Тернопіль: ТНПУ, 2006. – № 3. – С. 59-61.